

TÄLJ EN KRYMPBURK

En krympburk slöjdas du av en färsk träbit till burkens cylinder och en torr träbit till botten.

INTRODUKTION

Färskt trä är fuktigt och krymper när det torkar. Därför kommer burken att krympa fast runt den torra bottenbiten.

DU BEHÖVER:

Verktyg:

- Såg
- Täljkniv, gärna med smalt blad
- Borr, (gärna med centrumspets) eller narvare 16-22 mm

Material:

- En bit färsk lövträd ca 35-50 mm i diameter
- En bit torrt trä till lock

GÖR SÅ HÄR:

1 Kapa bitar

Såga av ett litet lövträd vars stam mäter 35-50 mm i diameter. Kapa till kvistfria bitar som är 150 mm längre än höjden du vill ha på din burk. Kapa 2-3 st bitar, så att du har en bit i reserv. Lägg bitarna i en plastpåse, så att de inte börjar torka. Om du inte genast ska göra burken, förvara plastpåsen med bitarna i kylskåp. Om det dröjer flera dagar innan du ska slöjda burken, kan du lägga plastpåsen i frysen. Kapa också några kvistfria bitar till bottenar av samma stam, ca 150 mm långa.

2 Klyv en bit till botten

Klyv ut 5 mm tunna skivor till bottenar med kniven. Ställ upp bottenämnet, håll kniveggen rakt över mörgen i träbiten, knacka lätt med en klubba eller vedträ ovanpå kniven så ämnet klyvs i två bitar. Klyv ena halvan en gång till och en gång till, så du får ut ett platt bottenämne utan spår av mörgen. Gör några extra bottenar att ha i reserv.

TÄLJ EN KRYMPBURK

3 Torka botten

Om du ska slöjda burken direkt måste du först torka botten. Lägg den i mikrovågsugn på lite hushållspapper, som suger upp vattnet, och kör på medelvärme i 15 sekunder. Låt botten svalna helt. Känn sedan om biten är torr. Håll den mot kinden. Om den inte känns kall är den torr. Annars kör du den igen i mikron 15 sek på torr hushållspapper.

4 Såga en bit till botten

Om du har en torr bit stam, kan du såga till en bottenbit av den. Såga först av 10 cm av ena änden och se ifall du får fram en bit som inte har sprickor kring mörgen. Är den sprickfri kan du såga 5 mm tjocka skivor och använda som botten. Att göra botten så här, eller genom att klyva en bit stam rakt över, fungerar när du gör små burkar. Om du gör större burkar behöver du klyva ut botten med stående årsringar, utan mörge, för att få en stark botten.

5 Dags att göra burken

Om du behöver avbryta arbetet innan du satt in botten, lägg burken i plastpåse i kylskåp eller frys, så att den inte torkar för tidigt.

Spänn fast burkämnet i snickarbänk, täljhäst eller på annat sätt. Den måste sitta fast ordentligt när du borrar. Där burken är fastspänd blir det fula märken, men den biten sågar du bort när du borrar klart.

6 Borra ur

Borra med en 16-20 mm borrar. Använd en timmerborr, så kallad navare, eller borrsväng. Borrningen går snabbt om du gör det för hand. Det är svårare att borra i färskt trä med en bormaskin, eftersom fuktigt trä blir som gröt i borrhålet och gör att borren går trögt. Det är viktigt att borra rakt. Be en kompis titta från sidan så att du håller borren rakt. Du behöver inte borra djupare hål än du tänkt att burken ska bli hög. Den del som sitter fastspänd ska du ju sedan såga av. Om du vill göra en fyrkantig istället för rund burk, gör du precis likadant. Den fyrkantiga formen täljer du till på burkens utsida.

För fler slöjdprojekt besök:

Hemsida: www.slojdkommerlastad.se

Instagram: [@slojd_i_vasternorrland](https://www.instagram.com/slojd_i_vasternorrland)

Facebook: Hemslojdskonsulenterna i Västernorrland

TÄLJ EN KRYMPBURK

7 Renskar burkens insida

Ett smalt knivblad är till fördel. Lägg eggen mot burkens insida och rotera burken mot eggen. Det går lätt att skära när virket är färskt. Se upp så du inte skär så burkväggarna blir för tunna! Låt väggarna bli 5-6 mm tjocka. Tälj insidan så slät du kan.

8 Fyrkantig burk

Om du vill göra en fyrkantig ask ritar du upp yttermåtten på träbitens ändyta. Rita sedan en upp linjer för askens insida, låt väggarna bli 5 mm tjocka. Tälj hörnen och väggarna inuti asken till det stämmer med dina pennstreck. Tälj sedan burkens utsida till fyrkantig form. Kontrollera att burken står rakt. Lutar den justerar du nederkanten med kniven.

9 Skär ett spår för botten

5-7 mm från burkens nederkant skär du med knivspetsen in ett spår för botten. Rita först med blyerts två streck med 3 mm mellanrum. Skär spåret v-format med två snitt från olika vinklar, 2-3 mm djupt så att en botten kan passas in i spåret. Du kan behöva skära flera gånger med knivspetsen för att få ett rent spår utan flisor. Var försiktig så du inte skär igenom burkväggen, den är bara 5 mm tjock. Fasa med kniven försiktigt av från spåret och ner mot burkens botten, så att burkens insida blir lite bredare längst ner. Då blir det lättare att sätta in botten.

10 Bottenplattan

Tälj bottenns ovan- och undersida plana. Låt botten bli cirka 3 mm tjock. Ställ burken på botten, rita av insidans kontur på botten. Rita också ett streck från burkväggens insida ner över botten, så du vet åt vilket håll den ska tryckas in i burken. Tälj bottenns yttermått så att ytterkanterna ligger ca 1 mm utanför pennstrecket. Den utstickande millimetern fasar du av från undersidan. Ovansidan ska vara slät. Botten ska från undersidan smalna av ut mot kanterna och blir 2 mm tjock längst ut.

För fler slöjdprojekt besök:

Hemsida: www.slojdkommerlastad.se

Instagram: [@slojd_i_vasternorrland](https://www.instagram.com/slojd_i_vasternorrland)

Facebook: Hemslojdskonsulenterna i Västernorrland

TÄLJ EN KRYMPBURK

11 Sätt botten på plats

Skär in ditt bomärke eller signatur och årtal på bottenens undersida med knivspetsen innan botten sätts fast. Prova att trycka in botten i burkens skåra. Var noga med att kolla pennstrecken så botten hamnar åt rätt håll. Tälj lite mer på bottenens ytterkanter om det behövs. Gör inte botten mindre än nödvändigt, då blir burken kanske inte tät när den krympt. Ställ burken på tork när botten är på plats. Kontrollera att botten ligger mot/i spåret längs hela insidan.

12 Torkar och krymper

När burken torkar och krymper fastnar botten i spåret. För en miniburk tar det bara någon dag. På bilden syns på en trasig burk hur botten är avfasad på undersidan och hur burkens vägg är avfasad under spåret. När burken är helt torr rentäljer du utsidan så den får den form du vill ha. Du kan också välja att behålla barken eller nävret som utsida.

13 Gör ett lock

Sen täljer du locket av en torr träbit. Till en rund burk kan du göra ett lock som trycks ner en bit i burken, som en kork. Du ser exempel på bilden, på burk 1 och 3 från vänster. Delen som sticks ner i burken bör vara 7-10 mm lång och smalna av i svag vinkel. Då sitter locket bra. Burken till vänster har fått en hög genomskuren knapp inbördad i locket. Den runda burken med vitt näver har ytterligare en variant av lock. Där har burkens sidor två ståndare som sticker upp och håller locket på plats. Då kan locket vara helt platt på undersidan. Den svarta burken till höger har ett lock som sluter tätt emot burkens överkant.

14 Gångjärn

Har du gjort en fyrkantig ask kan du göra ett utanpåliggande lock som fästs med små gångjärn av ståltråd. Om du vill kan du skära in mönster och måla burken. Sen är burken klar! Bra jobbat! Dags att fylla den med något.

För fler slöjdprojekt besök:

Hemsida: www.slojdkommerlastad.se

Instagram: [@slojd_i_vasternorrland](https://www.instagram.com/slojd_i_vasternorrland)

Facebook: [Hemslöjdskonsulenterna i Västernorrland](https://www.facebook.com/Hemslöjdskonsulenterna_i_Västernorrland)